

Administrere eksamen

Sist endret: 04.04.2017

 [Last ned som PDF](#)

 [Skriv ut](#)

Viktige meldinger eksamen

Forberede og ta eksamen

1. Planleggje
2. Gjennomføre
3. Følge opp

Planleggje

 Testeksamen

Vi oppfordrer alle skoler til å teste nettverk og maskinkapasitet før eksamen. Testen skjer 26. og 27. april.

[Les mer om testeksamen](#)

Kva er nytt ved årets eksamen?

Eksamensrapporter

Vi har i år utarbeidet eksamensrapporter i 35 fag, for både grunnskole og videregående skole. Rapportene oppsummerer erfaringene fra eksamen og kan brukes i undervisningen og som forberedelse til kommende eksamener.

[Til eksamensrapportene](#)

Bruk av hjelpemiddel

- [Bruk av nettbaserte hjelpemidler - presisering av ansvar](#)

Endringer grunnskolen

- [Nasjonale føringer for nettbaserte hjelpemidler - grunnskolen](#)
- Samisk som førstespråk, nordsamisk: Fra og med eksamen 2018 vil forberedelsesdelen i nordsamisk ikke lenger ha innleste lydfiler. Nordsamisk vil, som engelsk og norsk, få tekst-til-tale som lesestøtte. Dersom skolen ønsker å prøve dette, er tekst-til-tale tilgjengelig også på forberedelsesmateriellet for 2017. Du finner det her: <https://sokeresultat.udir.no/eksamensoppgaver.html>
- Samisk som andrespråk, nordsamisk, sørsamisk og lulesamisk: Alle nivåer i samisk som andrespråk får forberedelsesdelen tilgjengelig i PAS som PDF-filer, og skolen vil også få dette tilsendt i papir.

Endringer videregående

- [Åpent internett til eksamen for noen fag - fra våren 2018](#)
- [Nasjonale føringer for nettbaserte hjelpemidler - videregående](#)
- [Læreplan i norsk for språklege minoritetar med kort butid i Noreg](#)
- [Overgangsordning norsk som andrespråk](#)
- [Revidert eksamensordning i matematikk](#)
- Samisk som andrespråk: Nordsamisk, sørsamisk og lulesamisk får forberedelsesdelen tilgjengelig i PAS som PDF-filer, og skolen vil også få dette tilsendt i papir.

Datoar for eksamenar grunnskolen

Eksamensplanen for sentralt gitt skriftleg eksamen i grunnskolen 2018:

 [Eksamensplanen våren 2018](#)

 [Eksamensplanen våren 2018](#)

Forsøk med modulstrukturert forberedende voksenopplæring – eksamenskoder og eksamensdager:

 [Eksamensplanen våren 2018](#)

 [Eksamensplanen våren 2018](#)

Offentleggjing av trekk

Onsdag 9. mai kl. 09.00

Førehandssensur

Engelsk: 29. - 30. mai

Matematikk: 30. - 31. mai

Norsk: 4. - 5. juni

Fellessensur

Fylkesmennene har ansvaret innanfor sine regionar, inkludert fastsetjing av dato for fellessensuren. Denne skal gjennomførast i perioden **mandag 18. juni til onsdag 20. juni**. Eventuell fagdag skal leggjast i framkant av møta.

Eksamensplanen for sentralt gitt skriftleg eksamen i grunnskolen 2019:

 [Eksamensplanen våren 2019](#)

 [Eksamensplanen våren 2019](#)

Offentliggjøring av trekk

14. mai kl. 09:00

Forhåndssensur i matematikk, engelsk og norsk

28. - 29. mai

Fellessensur

17. - 19. juni

Datoar for eksamenar i vidaregåande

Dette er datoar for dei eksamenane som Utdanningsdirektoratet har ansvar for å lage:

Våren 2018

Datoar for dei eksamenane som Utdanningsdirektoratet har ansvar for å lage:

 [Eksamensplanen våren 2018](#)

 [Eksamensplanen våren 2018](#)

Nokre fag har eksamenar som vert laga av fylkeskommunen:

[Datoar for lokalt utarbeida eksamenar for våren 2018](#)

Høsten 2018

Datoar for dei eksamenane som Utdanningsdirektoratet har ansvar for å lage:

 [Eksamensplanen høsten 2018](#)

 [Eksamensplanen høsten 2018](#)

Våren 2019

- Offentliggjøring av trekk: 14.05.19
- Eksamensperiode: 20.05.19 – 07.06.19
- Fellessensur: 18 – 19.06

Våren 2018 skal vi evaluere åpent internett til eksamen. Dette kan påvirke hvordan vi bør legge

eksamensplanen. For at vi skal slippe å gjøre store endringer i planen etter publisering, offentliggjør vi foreløpig bare perioden hvor det vil bli avholdt sentralt gitte skriftlige eksamener. Datoer for enkeltksamener vil bli publisert senere.

Til kalender

Kalender - eksamen og prøver

Trekking av eksamensfag

Grunnskolen

Offentleggjing av trekk for eksamen våren 2018 er onsdag 9. mai klokka 09.00.

På 10. trinn i grunnskolen skal elevane og dei vaksne deltakarane trekkjast ut til sentralt gitt skriftleg eksamen i eitt fag og éin lokalt gitt munnleg eksamen. Det er kommunen som trekkjer kven som skal opp i kva for eksamenar.

Vidaregåande

Offentleggjing av trekk for eksamen

- våren 2018 er tirsdag **15. mai klokka 09.00**

Fylkeskommunen har ansvar for sjølve trekkinga på vidaregåande.

Om hausten er det berre eksamenar for elevar med rett til ny, utsett eller særskild eksamen og for privatistar.

Rundskriv om trekkordning ved eksamen (gjeld grunnskole og vidaregåande)

Finn fagkoder

Muntlig eksamen

Muntlig eksamen trekkes lokalt. I grunnskolen har kommunen ansvaret, og i vidaregåande opplæring har fylkeskommunen ansvaret.

Les mer om regler for muntlig eksamen

▼ Påmelding av eksamenskandidatar

Skolen melder på kandidatar innan **1. mars** for våreksamen i grunnskolen og i vidaregåande. (Dette er fristen for skolane og privatistkontora. Fristen for å melde seg opp som privatist er gjerne ein måned før.)

For hausteksamen i vidaregåande er fristen **1. oktober**.

- [Meld på kandidatar i PAS - eksamen](#)

Korleis melder eg på kandidatar?

Dersom du bruker eit skoleadministrativt system, kan du bruke det til påmeldinga som før. Dersom du ikkje får brukt dette, tek du kontakt med den som er ansvarleg for brukarstøtte for systemet ditt.

Du kan òg melde på kandidatar direkte ved å registrere dei i tenesta vår. Sjå korleis du gjer dette i filmen under.

Hvordan legger jeg til kandidater?
from Utdanningsdirektoratet

Oslo kommune Telefon 02 180 Epost postmottak@oslo.kommune.no

Etterpmelding Fagkode FSP5020 er åpnet for etterpmelding frem til 01.08.2015 11:54

Etterpmelding Fagkode FSP5023 er åpnet for etterpmelding frem til 01.08.2015 11:20

Søk i fagkoder og fagnavn

Vis kun fagkoder med påmeldinger

Fagkoder (15)

Fagkode	Fagnavn	Antall påmeldte
AKT3102	Aktivitetfaget, skriftlig	44 kandidater
AKV3102	Akvakulturfaget, skriftlig	5 kandidater
BKF3102	Bekkerfaget, skriftlig	2 kandidater
ENG1002	Engelsk, skriftlig	13 kandidater
ENG1003	Engelsk, muntlig	12 kandidater

01:32

Hei. Nå skal jeg vise deg hvordan du legger inn kandidater til høsteksamen 2015

vimeo

Hjelp til påmeldinga

Kva gjer eg viss importen feilar?

Du vil få ei feilmelding som beskriv kva som gjekk gale, og om heile importen feila eller berre nokre kandidatar. Du kan registrere dei som feila, direkte i tenesta eller gjere heile importen på nytt.

Kva gjer eg viss ikkje kandidaten har fødselsnummer?

Du kan òg bruke d-nummer eller duf-nummer ved kandidatpåmelding. Viss kandidaten ikkje har dette, kan du generere eit fiktivt fødselsnummer i PAS - eksamen.

For kandidatar som er fritakne for vurdering med karakter i skriftleg sidemål

Kandidatar som er trekte ut i norsk og har fritak for vurdering i skriftleg sidemål, skal meldast på i **fagkoden NOR1415**. Desse kandidatane skal skrive på hovudmålet sitt begge dagane, og oppgåvesvara skal vurderast av dei same sensorane. Kandidatane får ein samla karakter.

Matematikk omsett til samisk

Matematikkoppgåver omsette til nordsamisk kan bestillast i eksamensadministrasjonen. Gå til påmeldingsoversikta, finn det aktuelle faget og vel «Ekstra materiell».

Påmeldingar etter fristen 1. mars

Etterpåmelding skal skje tenesteveg om Fylkesmannen. Dersom skolane melder på kandidatar etter fristen, må skolen sjølv syte for å laste ned oppgåvene frå Eksamensadministrasjonen.

Eksamen i utlandet - vidaregåande opplæring

Det er mogleg å søkje om å få ta eksamen i utlandet. Det er Fylkesmannen i Vest-Agder som behandler søknadane.

[Eksamen i utlandet - videregående opplæring](#)

[Finn fagkoder](#)

Foreslå fagpersonar som sensor

Rektor kan foreslå fagpersonar tilsette på eigen skole som sensorar. Dette må gjerast før kvar eksamensperiode. Fylkesmannen oppnemner kun sensorar frå dei som er foreslått.

Frist for å foreslå fagpersonar er **1. mars for våreksamen og 1. oktober for hausteksamen**.

Når rektor foreslår ein sensor, er det ikkje mogleg å leggje til ei adresse. Sensoren registrerer adressa sjølv når han eller ho vert oppnemnd.

[Administrere eksamen i PAS - eksamen](#)

Sjå korleis du foreslår fagpersonar i filmen under:

Hvordan foreslår jeg fagpersoner?
from Utdanningsdirektoratet

Legg til fagperson

Finn bruker

Fagperson tilknyttet Lørenskog videregående skole

Efternavn: Ibsen I Fornavn: I

Velg eksisterende bruker

Velg	Navn	Fødselsdato	Brukerrolle
☐	Ibsen, Bjørnstjerne	01.01.79	Skoleadministrator Edvard Munch videregående skole

[Registrer ny fagperson](#)

Hvis fagpersonen eksisterer i systemet får jeg treff her, men jeg finner ikke personen

01:46 vimeo

⊖ Kandidatar med behov for særskild tilrettelegging

Nokre elevar treng å få lagt forholda til rette slik at dei kan få vist kompetansen sin. Eksempel kan vere lengre tid, kvilerom, få lese opp oppgåveteksten eller oppgåva på teiknspråk eller punktskrift.

Korleis få tilrettelagd eksamen?

- Eleven eller foreldra må sende ein søknad til rektor.
- Rektor avgjer om og korleis forholda skal bli lagde til rette.

Elevar kan få tilrettelagd eksamen sjølv om dei ikkje har vedtak om spesialundervisning. Rektor kan vurdere om det er behov for ein uttale frå ein sakkunnig instans.

Tilrettelegginga må ikkje gå ut over det som skal prøvast

Tiltaka må vere tilpassa den enkelte eleven og ha som formål å kompensere for problema eleven har. Tiltaka skal ikkje føre til at eleven får fordelar framfor andre elevar. Tilrettelegginga skal heller ikkje vere så omfattande at eleven ikkje vert prøvd i kompetansemåla i læreplanane.

Endre eksamensform frå skriftleg til munnleg

Dersom det i kompetansemåla ikkje er krav til skriftlege, munnlege eller praktiske ferdigheiter som skal prøvast i eksamensforma for faget, kan rektor endre eksamensform ved særskild tilrettelegging av eksamen.

Særskild tilrettelegging av sentralt gitt skriftleg eksamen i matematikk, kjemi, fysikk og biologi

Om særskild tilrettelegging av eksamen på lovdata.no

Lyd på førebuing og eksamen i grunnskolen

- **Førebuingdelane har lesestøtte.** Norsk hovudmål og sidemål har innlesen tekst og syntetisk tale. Engelsk og norsk for elevar med samisk som førstespråk har berre syntetisk tale, og samisk har innlesen tekst. Ved syntetisk tale kan kandidaten sjølv velje å høyre på heile eller delar av teksten.
- **Eksamensoppgåvene i norsk, engelsk, matematikk og samisk** blir innlesne som lydfiler. Dersom det er bestilt lydfiler innan påmeldingsfristen 1. mars, vil desse vere tilgjengeleg i PAS for alle skolar på eksamensdagen.

Eksamensoppgåver og førebuing for blinde og svaksynte

Ulike versjonar som kan bestillast:

- punktskrift på papir for blinde elevar (med unntak av matematikk)
- elektronisk versjon tilrettelagd for leselist for blinde elevar
- eksamensoppgåver med alternative oppgåver for konstruksjon/teikning i matematikk for blinde og sterkt svaksynte

Gå til påmeldingsoversikta, finn det aktuelle faget og vel «Ekstra materiell».

Frist for bestilling er **1. mars**.

Eksamen for høyrselshemma

Utdanningsdirektoratet trekkjer fag for høyrselshemma.

Trekkfag ligg i PAS - eksamen.

Faga er

- NOR0064 Norsk teiknspråk og NOR0052 Norsk for høyrselshemma
- ENG0025 Engelsk for høyrselshemma
- MAT0010 Matematikk

Dersom kandidaten vert trekt ut i NOR0064 Norsk teiknspråk, skal kandidaten òg trekkjast ut i NOR0052 Norsk for høyrselshemma.

Vert kandidaten trekt ut i MAT0010 Matematikk, må skolen bestille matematikkprøva tilpassa høyrselshemmede. Prøva kan bestillast i PAS - eksamen under valet «Ekstra materiell» i påmeldingsoversikta.

IP-adresser og tekniske krav

Tekniske krav

Følgjande nettlesarar vert støtta av eksamensgjennomføringssystemet PGS (**Oppdatert 9. november 2017**)

På PC:

- Internet Explorer 11
- Microsoft Edge Browser
- Firefox 50 eller nyare
- Chrome versjon 56 eller nyare
- Safari (Mac OS)

Skjermopløysinga skal vere sett til minimum 1024x768 for kandidatar og 1280x1024 for eksamensansvarlege.

På nettbrett:

- iOS versjon 11 eller nyare med Safari
- iOS versjon 11 eller nyare med Chrome
- iOS versjon 11 eller nyare med Firefox
- Android versjon 6.0.1 eller nyare med Chrome
- Android versjon 6.0.1 eller nyare med Firefox

Mogleg problem ved nedlasting av filer

I nettlesaren Internet Explorer 11 kan det oppstå problem når du skal laste ned ei fil frå Internett.

[Test av nedlasting av filer til eksamen - Internet Explorer 11](#)

PGS-A og Internett

PGS er nettbasert og krev derfor tilgang til Internett når kandidatene skal logge seg på PGS for å starte testen. Tilgang til Internett er og nødvendig når svara skal leverast.

Ved innlevering av eksamenssvar kan følgjande filtyper nyttast: avi, bmp, c, css, doc, docm, docx, dot, dotm, dotx, emf, flv, ggb, gif, h, hlp, htm, html, jpe, jpeg, jpg, js, mdb, mdi, mht, mm, mov, movie, mp3, mp4, mpeg, mpp, odb, odp, ods, odt, ott, pdf, png, ppsm, ppsx, ppt, pptm, pptx, qt, rap, rm, rtf, stw, svg, swf, sxc, sxw, tex, tif, tiff, tii, txt, vsd, wav, wks, wmf, wmv, wps, wri, xls, xlsb, xlsx, xml, xps

Følgjande format kan nyttast til pakking av filer: 7z, gz, rar, tar, z, zip, zipx

PGS-A Gruppeopplasting av besvarelser

Om skolen skal bruke gruppeopplasting i pgsa, må svarfilene ha namn på følgjande format: Kandidatnummer-løpenummer.

Eksempel: ABC123-V-01.pdf (dersom ein kandidat har to filer skal den første fila ha løpenummer -01 og den andre -02).

Språkfag som ikkje bruker latinsk alfabet

Vi gjer oppmerksom på at elevar som skal ta eksamen i språkfag som ikkje bruker latinsk alfabet, må ha tilpassa programvare dersom skolane ønskjer å levere IKT-baserte eksamenssvar. Dersom ikkje skolane har slik programvare, må svara leverast på papir.

[Innlogging og brukerretleiingar til IKT-basert eksamen](#)

E-post frå PAS (ny 9. november 2017)

Vi tilrår at skoleigar sørger for at e-post frå no-reply@udir.no kjem gjennom spamfilter. Då unngår de at e-post frå PAS ikkje kjem fram til mottakar, til dømes varsel til skoleadministrator.

IP-adresser til årets eksamenar (oppdatert 9. november 2017, sjå punktane 6 og 8)

1. Tilgang for elevar til IKT-basert eksamen: <https://pgsa.udir.no> 195.254.217.217 port 80/443
2. IP-adresse for FEIDE-pålogging: <https://idp.feide.no/> 158.36.2.19 og 158.38.213.54 på port 443 (NB: Desse adressane er korrekte, sjølv om du får feilmeldinga «Forbidd»))
3. ID-porten-pålogging <https://idporten.difi.no/> 146.192.252.60 på port 443
4. Pålogging under eksamen (og for eksamenssystemet ellers): <https://id.udir.no> 195.254.217.199 på port 443.

5. Tilgang for dei som skal bruke førebuingsmateriell på nett: <https://pgsf.udir.no> 195.254.217.205 port 80/443

6. Eksamenssystemet <https://eksamen.udir.no> 195.254.217.198 port 80 og port 443 (NY 9. november 2017)

7. <https://www.udir.no> 195.254.217.220 port 443

8. PAS og PGS bruker SSL-sertifikat. Klientane vil ved behov spørje utskrivaren av sertifikatet for såkalla OCSP eller CRL (Online Certificate Status Protocol/ Certificate Revocation List – dette er avhengig av nettversjon) for å verifisere at nettstaden sitt sertifikat er gyldig.

Verifisering skjer mot adresser i følgende spenn:

- 91.209.196.0 - 91.209.196.255 (91.209.196.0/24)
- 91.199.212.0 - 91.199.212.255 (91.199.212.0/24)
- 178.255.80.0 - 178.255.87.255 (178.255.80.0/21)
- 149.5.128.0 - 149.5.128.255 (149.5.128.0/24)
- 104.16.63.69 (104.16.63.69/32)
- 104.16.64.69 (104.16.64.69/32)
- 104.16.65.69 (104.16.65.69/32)
- 104.16.66.69 (104.16.66.69/32)
- 104.16.67.69 (104.16.67.69/32)

Kommunikasjon skjer mot adresser i følgjande porter: 80 og 443

Pgsa.udir.no + id.udir.no + pgsf.udir.no + udir.no: *.udir.no + Idporten.difi.no

Hostname	IP-adresse
OCSP.ComodoCA.com	178.255.83.1
OCSP.usertrust.com	178.255.83.1
CRL.ComodoCA.com	104.16.89.188
	104.16.92.188
	104.16.91.188
	104.16.93.188
	104.16.90.188

Hostname	IP-adresse
ocsp.digicert.com	93.184.220.29
crl3.digicert.com	93.184.220.29
crl4.digicert.com	66.225.197.197

9. 158.36.153.137

Gjeld ved IKT-baserte eksamenar for følgjande fag:

- NOR0064 Norsk teiknspråk
- MAT0010 Matematikk tilpasset for hørselshemmede
- NOR1033 Norsk teiknspråk
- VG3 FSP5101 Teiknspråk I
- FSP 5104 Teiknspråk II
- PSP5055 Teiknspråk I
- PSP 5057 Teiknspråk II
- PSP 5059 Teiknspråk III
- FSP 5107 Teiknspråk I +II

10. Gjeld kun våreksamen: Grunnskolar som ønskjer å bruke tekst til tale-programmet VoiceASP for å spele av lyd i førebuingdelane (PGSF), må åpne for IP-adressane

- 176.22.243.52
- 188.180.78.16
- 188.180.78.20

Skriv ut innføringsark

Før eksamen starter, kan skolen skrive ut innføringsark til papirbaserte besvarelser.

Last ned innføringsark

- ◊ [Innføringsark – linjer \(pdf\)](#)

- [Innføringsark – ruter \(pdf\)](#)
- [Innføringsark – blankt \(pdf\)](#)

Les mer om innføringsark og levering av eksamenssvar

Gjennomføre

Førebuingdsdelar

Førebuingdsdelen til eksamen i dei faga som har førebuingdsdel, ligg på nettet. Materiellet er på om lag ti sider.

- Rektor/skoleadministrator får tilgang til førebuingdsdelen i PAS - eksamen kl. 07.00 samme dag som førebuingdsdagen.
- Elevane og dei vaksne deltakarane har møteplikt på førebuingdsdagen.
- Elevane og dei vaksne deltakarane får tilgang til førebuingdsdelen kl. 09.00 på førebuingdsdagen.
- På førebuingdsdagen har dei som skal ta eksamen, rett på rettleiing.
- Lærarar får tilgang til førebuingdsdelen samtidig med elevane og deltakarane. Læraren skal rettleie, ikkje undervise.

Tilgang til førebuingdsdelane for privatistar

Pålogging, brukernamn og passord til eksamen

- [Ta eksamen](#)

Kandidatene kan anten bruke Feide eller brukernamn og passord dei får utdelte av skolen eller eksamenskontoret.

- [Administrere eksamen](#)

Logg deg på med ID-porten eller Feide. Ta kontakt med brukerstøtte for ID-porten eller Feide dersom du får problem med pålogginga.

Brukernavn og passord til PAS - eksamen

På grunn av auka krav til sikkerhet har vi ikkje automatisk oppretta brukarar til alle som hadde tilgang til gamle PAS.

- Fylkeskommuner og Fylkesmannsembeter har selv beskrevet hvem som skal ha tilgang.
- Fylkeskommunen oppretter en "skoleadministrator+" ved hver skole som har rettigheter til å opprette nye skoleadministratorer. Dette gjelder også friskoler.
- Skoleadministrator kan registrere nye gruppeansvarlige og hente ut eksamensmateriell, kandidatnummer, kandidatpassord og dagspassord til kandidatene i den nye tjenesten.
- Gruppeansvarlig kan bare logge på i PGSA for å monitorere kandidater. Hvis brukeren skal gjøre noe mer enn å monitorere kandidater i PGS, trenger hun eller han rolle som Skoleadministrator.
- Fagpersoner får tilgang hvis de oppnevnes som sensor.
- Kandidatene har samme pålogging som før.

Finne eksamensmateriell, registrere gruppeansvarlig, skrive ut kandidatnummer og passord, samt lage dagspassord (film)

Pålogging ved hjelp av mobiltelefon

Det er ikke nødvendig å bruke mobiltelefon for å logge inn på ID-porten. Den har flere mulige alternativer som for eksempel kodekort eller kodebrikke.

Kandidatene trenger ikke mobiltelefon for å logge seg på.

Noen Feide-brukere som skal administrere eksamen har nå begynt å bruke pålogging med sms-verifisering. De kan logge seg på PAS - eksamen på samme måte som de er vant til.

Andre Feide-brukere har ikke begynt å bruke mobilpålogging med Feide ennå. Når de logger på eksamenstjenesten får de tilsendt en sms fra eksamenstjenesten med en verifiseringskode. Disse brukerne må ha registrert et mobilnummer i PAS - eksamen for å kunne logge seg på med Feide.

Eksamensoppgåvene på papir

Alle skolar, uavhengig av om dei gjennomfører eksamen IKT-basert eller på papir, får tilsendt papirutgåver i alle eksamenskodane dei har påmelde kandidatar i.

Skolen får ekstra oppgåvesett rekna ut på bakgrunn av talet på påmelde kandidatar.

Oppgåvene reknast som konfidensielt materiale fram til eksamensdagen.

Rutiner for oppbevaring av forberedelsesdelar til eksamen og eksamensoppgåver.

- Den forsegla konvolutten må oppbevarast ubroten i ein låst safe.
- Om skolen skal leggje til rette for elevar med særskilde behov, kan forseglinga brytast av eksamensansvarleg 24 timar før eksamen eller førebuinga startar.

Gjennomføring, identifisering av kandidater og overvåkning av eksamen

Eksamenstid

Kandidatene får **fem klokketimer** til å svare på oppgaven. Noen kandidater kan ha rett til utvidet tid.

Eksamen starter klokka 09:00 norsk tid. Kandidater som kommer senere enn klokken 10:00 får ikke gjennomføre eksamen.

Eksamen gjennomføres ved at

- **eksamenskandidaten** logger seg på <https://pgsa.udir.no>, laster ned eksamensoppgaven når eksamen starter, svarer på oppgaven og leverer
- **eksamensansvarlig** følger med på kandidatene i kandidatmonitoren under eksamen og passer på at elever som forlater lokalet uten å levere, blokkeres fra å svare hjemmefra
- **sensor** finner eksamenssvaret i PAS - eksamen, kjører plagiatskontroll hvis nødvendig, registrerer karakterforslag og setter endelig karakter ved fellessensur

Identifisering av elevene

Skolen kan bekrefte identiteten til kandidaten på eksamensdagen på to måter, nemlig ved å

1. skrive dagspassordet på kandidatens pc etter at kandidaten har logget inn
2. bekrefte i kandidatmonitor etter at kandidaten har logget inn

Skolen må ha rutiner for å sikre at det er rette vedkommende som møter til og gjennomfører eksamen. Elever og kandidater som ikke er kjente for skolen fra før, må legitimere seg før eksamen starter.

Overvåkning av eksamen

For å sikre at elevene ikke kommuniserer under eksamen, eller at oversettelsesprogrammet ikke benyttes, må skoleeier vurdere hvordan skolene skal overvåke eksamensgjennomføringen i tråd med regelverket.

Elevene må vite hvordan de skal bruke hjelpemidler

Før elevene møter til eksamen må skolen sørge for at elevene kjenner til og er fortrolige med reglene for bruk av hjelpemidler til eksamen. Det er avgjørende at skolen gir elevene god opplæring i bruk av kilder, kildekritikk og kildehenvisning.

- [Nasjonale føringer for nettbaserte hjelpemidler - grunnskolen](#)
- [Nasjonale føringer for nettbaserte hjelpemidler - videregående](#)

Fylkeskommunene har hatt et landsdekkende samarbeid om å lage et felles tilbud av nettbaserte hjelpemidler til skriftlig eksamen i videregående opplæring.

- [Se listen over nettressurser hos Vigo IKS](#)

Hvorfor har vi åpnet for nettbaserte hjelpemidler til eksamen?

Presisering av ansvar for nettbaserte hjelpemidler til eksamen.

Det finnes tre modeller for hjelpemidler

Modell 1 - Eksamen

Alle hjelpemidler er tillatt, bortsett fra åpent internett og kommunikasjon. Med bruk av nettbaserte hjelpemidler må IP-adressene være isolerte.

I grunnskolen følger fagene norsk, samisk, finsk og engelsk modell 1 for hjelpemiddelbruk.

Modell 2 – Todelt eksamen

- **Del 1** – Skrivesaker, passer, linjal og vinkelmåler er tillatt.
- **Del 2** – Alle hjelpemidler er tillatt, bortsett fra åpent internett og kommunikasjon. Med bruk av nettbaserte hjelpemidler må IP-adressene være isolerte.

I grunnskolen følger matematikk modell 2 for hjelpemiddelbruk. I videregående er det matematikk, fysikk, kjemi, biologi og samfunnsøkonomi 2.

Modell 3 – eksamen

Alle hjelpemidler er tillatt, også åpent internett. Åpent internett gjelder for følgende syv fag i videregående skole:

- SAM3020 Politikk og menneskerettigheter
- SAM3009 Medie- og informasjonskunnskap 2
- SPR3008 Internasjonal engelsk
- SPR3010 Samfunnsfaglig engelsk
- SPR3015 Kommunikasjon og kultur 2
- SPR3017 Kommunikasjon og kultur 3
- SPR3020 Reiseliv og språk 2

Kommunikasjon er fortsatt ikke tillatt og de generelle bestemmelsene for eksamen gjelder. Verken skriftlig eller muntlig kommunikasjon er tillatt, og i språkfag er det heller ikke tillatt med oversettelsesprogram. Å publisere noe på internett regnes som kommunikasjon.

[Les mer om fusk og plagiat og konsekvenser av dette](#)

Bruk av nettbaserte hjelpemidler

Skoleeier skal tilby nettbaserte hjelpemidler under modell 1 og modell 2, del 2. Nettbaserte hjelpemidler vil si forberedelsesdeler, læringsressurser, oppslagsverk eller ordbøker.

Utdanningsdirektoratet har ikke ansvaret for kapasiteten til de enkelte nettsidene med hjelpemidler dere åpner opp for under eksamen. Om en nettside blir utilgjengelig, så vil dette ikke bli regnet som formell feil. Vi vil derfor anbefale at dere åpner opp for flere alternative nettstedet med hjelpemidler dersom det finnes (for eksempel flere ordbøker), slik at elevene har andre alternativer om en nettside ikke skulle fungere.

Det er ikke tillatt å kommunisere med andre under eksamen. Det vil si samskriving, chat eller andre måter å utveksle informasjon på.

Oversettelsesprogrammer er heller ikke tillatt i norsk, samisk, finsk som andrespråk, engelsk og fremmedspråk.

Forberedelsesdagen

Alle fag i grunnskolen har forberedelsesdag, unntatt matematikk. På forberedelsesdagen er alle hjelpemidler tillatt, inkludert bruk av Internett.

[Forberedelsesdelene](#)

Ansvar for den praktiske gjennomføringen

Det er skoleeier som har ansvaret for den praktiske gjennomføringen av eksamen.

Brukerstøtte og hjelp

Administrere eksamen

Filmer som viser hvordan du kan

- [legge til kandidater \(film\)](#)
- [foreslå fagpersoner som sensor \(film\)](#)
- [finne eksamensmaterieell, registrere gruppeansvarlig, skrive ut kandidatnummer og passord, samt lage dagspassord \(film\)](#)

Skal du bruke kandidatmonitor på eksamensdagen?

[Brukerveiledning PGSA - Kandidatmonitor \(pdf\)](#)

[Brukerveiledning PGSA - Kandidat \(pdf\)](#)

[Brukerveiledning PGSA - Gruppeopplasting \(pdf\)](#)

Brukerstøtte og feilmeldinger følger tjenestevei

Det er ikke laget en egen brukerveiledning til PAS- eksamen.

Fusk og uselvstendig bruk av kilder

Hva er fusk?

Det er fusk å kommunisere med andre. I tillegg er det fusk å bruke oversettelsesprogrammer i språkfag. I fag som har todelt eksamen er det fusk å bruke hjelpemidler på del 1 av eksamen.

Det er viktig å være oppmerksom på at det kan være ulike regler for hva som er fusk på prøver underveis i skoleåret, og hva som er fusk til eksamen.

Hva er konsekvensene av fusk til eksamen?

Det er svært alvorlig å fuske til eksamen. Konsekvensene av fusk eller forsøk på fusk er:

- Eleven kan få eksamen i faget annullert.
- Eleven som får eksamen annullert, mister standpunktkarakteren i faget.
- Elever i videregående opplæring og privatister kan tidligst gå opp til ny eksamen ett år etter.

Det er viktig at skolene informerer elevene om konsekvensen av å fuske til eksamen.

Uselvstendig bruk av kilder

Når alle hjelpemidler er tillatt til eksamen, er det naturlig å bruke kilder. Kildene skal oppgis på en etterrettelig måte. Når kandidaten bruker andres tekster helt eller delvis uten å oppgi kilden, kan det være vanskelig å se kandidatens individuelle kompetanse. Dette kan føre til lavere måloppnåelse.

Følge opp

Levering av eksamenssvar

Besvarelsen skal ikke være merket med kandidatens navn

Skolen må sjekke at det ikke er mulig å finne kandidatens navn i besvarelsen.

Hvis kandidaten ikke laster opp besvarelsen selv i PGS

Det er tre alternative måter skoleadministrator kan levere besvarelsen på. Skoleadministrator eller gruppeansvarlig kan:

1. ta imot filen og laste den opp eller levere den på vegne av kandidaten i kandidatmonitoren (mulig til kl. 23.59 eksamendagen)
2. bruke gruppeopplastingsfunksjonen i PGS for å levere mange besvarelser på en gang (mulig til kl. 23.59 eksamendagen)
3. skrive ut besvarelsen og sende den til sensor med posten

Eksamen med todelte besvarelser

I eksamener der første del skal gjennomføres uten hjelpemidler (som matematikk, fysikk, kjemi, biologi og samfunnsøkonomi), skal skolen ikke dele opp besvarelsen ved levering. Det er viktig at sensorene får tilgang til både del 1 og 2 samtidig. Skolen kan sende den fullstendige besvarelsen i posten eller levere den i PGS, som beskrevet over.

Skolen kan også laste opp del 1 for kandidaten, men la kandidaten laste opp del 2 selv:

- Skolen kan laste opp del 1 FØR kandidaten laster opp del 2. Det skaper ingen problemer for kandidaten.

- Skolen kan også laste opp del 1 ETTER at kandidaten har levert del 2. Men når kandidaten leverer låses besvarelsen. Skolen må da åpne for ny levering i PGS før det er mulig å levere del 1 i kandidatmonitoren.
- Skolen kan bruke gruppeopplasting både før og etter kandidaten har levert, uten å måtte åpne for ny levering.

Eksamensbesvarelser på papir

- Eksamensbesvarelser på papir skal enten være utskrifter fra PC eller svarark ført med blå eller svart penn.
- Arkene må merkes med kandidatnummeret. Kandidatnummeret finnes i PAS.
- Dersom oppgavesvar skal sendes med posten, må de ha skolens stempel.

Vi anbefaler at papirbaserte besvarelser **skannes og leveres i PGS**. Digital levering gir bedre sikkerhet og sensorene får raskere tilgang til besvarelsene. A4-ark passer bedre inn i arkmatrasen på skannere enn falset. Eksempel på innføringsark som kan benyttes kan lastes ned her og printes ut.

Last ned innføringsark

- ◊ [Innføringsark – linjer \(pdf\)](#)
- ◊ [Innføringsark – ruter \(pdf\)](#)
- ◊ [Innføringsark – blankt \(pdf\)](#)

Hvis det likevel ikke lar seg gjøre å skanne oppgaven, må skolen sende eksamensbesvarelsene med ekspress over natten eller som dør-til-dør-pakke som er framme dagen etter.

Eksamensbesvarelsene må **ikke** sendes som vanlig post. Send besvarelsene til førstesensor, adressen finner dere i eksamenstjenesten.

[PGS - eksamen](#)

Sensur

Ved sentralt gitt skriftlig eksamen skal hvert prøvesvar sensureres av to sensorer. Fylkesmannen har ansvaret for å oppnevne sensorer.

Fellessensur grunnskole

Møter for forhåndssensur våren 2018

- 29. - 30. mai engelsk
- 30. og 31. mai matematikk
- 4.-5. juni norsk hovedmål og sidemål

Forhåndssensuren for eksamen i de andre fagene blir bestemt av Utdanningsdirektoratet i samråd med de aktuelle fylkesmennene.

Fylkesmannen har ansvar for fellessensur innenfor sine regioner, inkludert fastsetting av dato.

Fellessensuren skal gjennomføres i perioden **mandag 18. juni til onsdag 20. juni**. Eventuell fagdag skal legges i forkant av dette.

Fellessensur videregående

Fellessensur for eksamen i videregående høsten 2017 er **torsdag 4. januar 2018**. Da møtes sensorene for å fastsette endelige eksamenskarakterer.

For informasjon til sensor, se [sensurere eksamen](#)

Klagebehandling grunnskolen

Frist for skolen

Når skolen får en klage på skriftlig eksamen, skal skolen registrere klagen og sende eksamensbesvarelsen til Fylkesmannen som har ansvar for klagebehandlingen. Klagen må være den aktuelle Fylkesmannen i hende **senest fredag 29. juni 2018**, for at resultatet skal kunne registreres før opptak til videregående opplæring. Klagebehandlingen gjennomføres i uke 27 for alle fag. Sendes klagen etter fristen, må skolen eller privatistkontoret begrunne årsaken skriftlig til den fylkesmannen som har ansvar for klagen i faget.

Registrering og sending av klage

- Skolen registrerer alle klagene i PAS-eksamen
- IKT-baserte svar blir tilgjengelige for klagenemndene som ved primærsensuren.

For papirbesvarelser gjøres følgende

- Når skolene sender inn papirsvaer, skal originalsvaret sendes sammen med en følgeseddel som blir skrevet ut fra PAS-eksamen under "Kandidatstatus, karakter og klage". Skolen blir oppfordret om å ha en kopi av svaret.

- Dokumentene må sendes som registrert post med sporing (eks. «Ekspress over natta») til mottakeren. **Merk konvolutten med: Klagebehandling**

Spesielt for norsk og matematikk

Skolene må sikre at elevene/voksne er førte opp med riktig målform (hovedmålet til eleven/voksne) i PAS-eksamen før klagen blir sendt inn. Vi oppfordrer til skanning av del 1 på todelt eksamen i matematikk.

Oversikt over hvem som har ansvar for klagebehandlingen

Du finner oversikten i PAS-eksamen under menypanelet Klageansvar.

Resultatet av klagebehandlingen

Papirsvaret skal sendes tilbake til skolene etter at klagebehandlingen er avsluttet. Skolen finner klagenemnden sin begrunnelse og endelig karakter i PAS-eksamen. Karakteren og begrunnelsen kan skrives ut. Skolen må sørge for at klageren får melding om resultatet av klagebehandlingen. Dersom den opprinnelige karakteren blir endret, skal inntakskontoret hente resultatet av klagebehandlingen i PAS-eksamen.

Har du spørsmål?

Spørsmål om klagebehandling skal rettes tjenestevei via kommunen til Fylkesmannen.

Klagebehandling videregående

Ordinære klagar

Når skolen får en klage på skriftleg eksamen, skal skolen registrere klagen og sende eksamenssvaret til Fylkesmannen som har ansvar for klagebehandlinga.

Alle ordinære klagar må vere hos den Fylkesmannen som er ansvarleg for klagebehandlinga, innan **fredag 19. januar 2018**.

Det er viktig at fristen blir halden, slik at rettane til kandidatane blir sikra.

Alle klagar må vere ferdigbehandla innan **fredag 16. mars 2018**.

Dersom klagen blir send etter fristen, må skolen eller privatistkontoret grunngi årsaka skriftleg til den Fylkesmannen som har ansvar for klagen i faget.

Ein må rekne med at klagar som kjem til fylkesmannskontoret etter 19. januar kan bli behandla i samband

med klagebehandlninga etter våreksamen 2018.

Registrering og sending av klage

- ◊ Skolen registrerer alle klagane i PAS-eksamen
- ◊ IKT-baserte svar blir tilgjengelege for klagenemndene som ved primærsensuren.

For svar skrevet på papir

- Når skolane sender inn papirsvaret, skal originalsvaret sendast saman med ein følgjeseddel som blir skriven ut frå eksamenstenesta under "Kandidatstatus, karakter og klage". Skolen blir oppmoda om å ha ein kopi av svaret.
- Dokumenta må sendast som registrert post med sporing (t.d. «Ekspress over natta») til mottakaren. **Merk konvolutten med: Klagebehandling**

Spesielt for norsk og matematikk

Skolane må sikre at elevane/privatistane er førte opp med rett målform (hovudmålet til eleven/privatisten) i PAS-eksamen før klagane blir sende inn.

Vi oppmodar til skanning av del 1 på todelt eksamen i matematikk.

Oversikt over kven som har ansvar for klagebehandlninga

Oversikta finn ein i PAS-eksamen under menypanelet Klageansvar.

Resultatet av klagebehandlninga

Papirsvaret skal sendast tilbake til skolane etter at klagebehandlninga er avslutta. Skolen finn klagenemnda si grunngeving og endeleg karakter i PAS-eksamen. Karakteren og fråsegna kan skrivast ut.

Skolen må syte for at klagaren får melding om resultatet av klagebehandlninga.

Nytt vitnemål etter klagebehandling

I forskrift til opplæringslova § 5-3 Avgjerd i klagesaka heiter det mellom anna «Fører klagebehandlninga til endring av vitnemålet eller kompetansebeviset, skal det skrivast eit nytt, og tidlegare vitnemål/kompetansebevis skal leverast tilbake.» Endring etter klagebehandling gir rett til nytt førstegongsvitnemål.

Forskrifta § 3-43, andre ledd:

"Førstegongsvitnemål kan berre skrivast ut éin gong til den personen det gjeld. Dette gjeld likevel ikkje dersom vedkommande får endra karakter(ar) på grunnlag av klage."

Spørsmål?

Spørsmål til denne informasjonen skal rettast tenesteveg via fylkeskommunen til Fylkesmannen.

Tilgang til eksamensbesvarelsene

Skolen har ansvar for å hente ut elevenes eksamensbesvarelses i PGSA.

Besvarelsene fra inneværende eksamensperiode er tilgjengelig i PGSA frem til dagen før første eksamensdag i neste eksamensperiode.
